

Pöytyän lomituspalvelut
Yläneentie 11 b
21870 RIIHIKOSKI

15.06.2017

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Pöytyän lomituspalveluiden lausuma asiassa STM 044:00/2016

LAUSUMA UUDESTA LOMITUSPALVELULAISTA

Olemme tarkastelleet maatalouden lomituskäytäntöjen toimeenpanon uudistamistyöryhmän loppuraporttia ja siihen sisältyviä lakiesityksiä käytännön näkökulmasta. Esityksessä on paljon hyviä ja lomitustoimintaa selkeyttäviä ehdotuksia, kuten sijaisapumaksun yhdenmukaistaminen. Haluamme tuoda esiin muutamia kohtia, joissa mielestämme olisi vielä parantamista.

MAATALOUSYRITTÄJÄN TILAKOHTAINEN VUOSILOMA

Esitämme vuosilomapäivien määräksi säilytettävän 26 päivää, joista tilakohtaisia olisi 10 päivää.

Maatalousyrittäjän vuosilomaa ei mielestämme ole järkevää muuttaa kokonaan tilakohtaiseksi. Kustannussäästöä on joka tapauksessa tulossa luonnollisen poistuman kautta yrittäjien vähenemisen myötä. Tilakohtaisessa lomituksessa riskinä on suuren työmäärän ja vastuun kautta lomittajien väsyminen fyysisesti ja henkisesti, joka helposti

1

johtaa vahinkojen lisääntymiseen. Vahingonkorvausmenot kasvaisivat ja vastuuvakuutusmaksut luonnollisesti samoin. Nykyaikaisella maatilalla on usein miljoonien arvoiset koneet ja laitteet eläinten päivittäistä hoitoa varten.

Tilakohtainen lomitus on käytännössä hankala toteuttaa ottaen huomioon maatalouslomittajan nykyisen työaikalain. Mielestämme myöskään yötyötä ei pitäisi kieltää vaan säilytettäisiin tarveharkinta. Työhön sidoksissa oleminen ei saa olla ympärivuorokautista. Eläinten sairastumiset, siemennykset ja poikimiset sekä koneiden tai rakenteiden rikkoutumiset edellyttävät valvontaa, varallaoloa ja läsnäoloa myös normaalien työskentelyaikojen ulkopuolella. Esimerkkinä lihanautojen juomakuppeihin johtavan vesiputken rikkoutuminen; asentaja tarvitsee lomittajan pitämään naudat poissa pystyäkseen työhönsä. Maatalouslomittaja ei myöskään voi olla vastuussa tilan eläinrekisterien ylläpidosta.

ITSEJÄRJESTETTY LOMITUS

Itsejärjestetty lomitus olisi pidettävä päivinä. Tuntiperusteisena itsejärjestetty lomitus lisäisi päätösten ja sitä kautta byrokratian määrää, koska yhdestä päivästä voitaisiin jatkossa joutua tekemään yhden päätöksen sijaan useita. Lisäksi maakunnan järjestämän lomituksen valitseva yrittäjä olisi eriarvoisessa asemassa, koska hänen vuosilomapäivän pituus olisi määrätty vaikka myöskin hänellä voi olla tilapäisesti vähemmän eläimiä, vähemmän tai enemmän töitä. Lisävapaan tuntimäärän lisääminen nykyisestä (120h / yrittäjä -> 200h / yrittäjä) mielestämme tuo päivien pituudessa tarvittavan jouston.

VUOSILOMA- JA SIJAISAPUPÄIVÄN PITUUDEN MITOITUS

Mielestämme vuosiloma- ja sijaisapupäivän pituuden mitoitus on virheellinen uutta eläinyksikkömäärää ja laskentakaavaa käyttäen. Ainoastaan broilereilla ja kalkkunoilla tuotantoympäristöt ovat niin samankaltaiset, että laskentakaava voisi toimia.

Tilojen työaikamitoitukset on tehty aiempina vuosina työtehoseuran ohjelmalla ja tarvittaessa tehtäväkohtaisesti kellottamalla jokaisella kunnan lomituspalveluita käyttävillä tiloilla yrittäjien kanssa yhteisymmärryksessä. Tässä kartoituksessa on tehty valtava työ, käytetty paljon aikaa (valtion rahaa) ja tosiasiallisesti otettu huomioon

2

erilaiset tuotantoympäristöt. Miksi tämä valmiiksi saatettu työ pitäisi jättää käyttämättä.

Maatalousyrittäjien eläinmäärät olisi hyvä saada lomituspalveluita määriteltäessä ajantasaisesta eläinrekisteristä suoraan kuten työryhmä esittää.

Päivän pituutta määriteltäessä olisi mielestämme järkevää asettaa tuntirajat siten, että alarajana toimisi työryhmän esittämä 3h/tila. Yläraja kuitenkin olisi syytä määrittää henkilökohtaisesti esim. 9h / yrittäjä, jolloin useamman yrittäjän tila ja suuren eläinmäärän omaava tila olisi mahdollista hoitaa maakunnallisella lomituksella. Jatkossa on tarkoitus, ettei työntekijöiden määrä vaikuta lomituksen saatavuuteen. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa nykyisellään kahden yrittäjän ja kahden työntekijän voimin hoidettu tila on oikeutettu saamaan max. 18h lomitusta, työaika mitoitettu 26h, jolloin pitäisi selvästi pystyä rajaamaan mitkä työt tehdään. Nykyisellään vain lomansaajan työosuus lomitetaan, ei työntekijän tekemää osuutta.

Markkinaperusteisen hinnan periminen uuden esitetyn työajan ylittävältä ajalta on mielestämme kohtuutonta. Poikkeustilanteessa esim. eläimen sairastuessa tai poikiessa työtä ei voi jättää tekemättä jo eläinsuojelulakiinkin vedoten.

Mielestämme lomaoikeus pitäisi säilyttää pelkästään päätoimisilla kotieläintuotantoa harjoittavilla yrittäjillä, mikä omalta osaltaan toisi säästöä.

Esimerkkejä työaikalaskelmista uudella laskentakaavalla ja eläinyksikkömitoituksella liite 1.

SIJAISAPUPÄÄTÖS

Sijaisapupäätös työkyvyttömyyden perusteella pitäisi pystyä tekemään 60 päiväksi lääkärintodistuksen perusteella, sisältäen päätöksen 7 päivää omalla ilmoituksella, samasta sairaudesta. Vasta tästä eteenpäin vaadittaisiin päätös ensisijaisesta etuudesta. Tämä olisi yhteneväinen Kelan vaatimaan B-lausuntoon nähden. Mikäli asiakas saisi kielteisen päätöksen hakemastaan etuudesta, laskutettaisiin päätöspäivästä lähtien asiakkaalta jo perityn sijaisapumaksun ja markkinaperusteisen hinnan välinen erotus. Tämä selkeyttäisi päätöksentekoa. Lisäksi näin toimien voitaisiin itsejärjestetyn

3

Lomituksen korvaus maksaa nopeammin. Lomituksen suorittanut yrittäjä ei mielellään odota maksua tekemästään työstä kuukausikaupalla ja eräpäivän jälkeen tulee maksettavaksi myös viivästyskorko. Lomituspalveluyrittäjä voi myös kieltäytyä tekemästä sijaisapulomitusta, koska arvioi joutuvansa odottamaan maksun suoritusta. Päätöksen viipyessä on vaarana eläinten hyvinvointi ja maatalousyrittäjän elinkeinon jatkuminen.

LISÄVAPAA LOMITUS

Lisävapaa on työryhmän ehdotuksessa rajattu käytettäväksi vain maatalousyrittäjän henkilökohtaisen tehtäväosuuden rajaamiin tehtäviin. Mielestämme lisävapaata ei pitäisi rajata näin tiukasti, vaan sitä tulisi saada käyttää maatalousyrittäjien kaikkiin karjataloustöihin. Yrittäjien oikeus vuosilomaan ja sijaisapuun on ensisijainen, mikä jo rajaa lisävapaan käyttöä.

LOMITUSTAVAN VALINTA

Laissa esitetään, että lomitusvalinnan ilmoitettaisiin vasta hakemuksessa maakunnan määräämänä hakuajaksi. Ehdotamme, että lomitusvalinnan muutoksesta pitäisi ilmoittaa kirjallisesti edeltävänä vuonna 30.6. mennessä kuten tähänkin asti. Maakunnan järjestäessä lomituksia on tärkeää pystyä etukäteen arvioimaan tarvittava työntekijämäärä.

PÄÄTELMÄ

Maataluslomitus on edistyksellinen palvelu maakuntaudistuksessa, koska olemassa oleva järjestelmä on jo kauan sisältänyt asiakkaan mahdollisuuden valita palvelun tuottaja. Lomitus on tärkeä osa maatalousyrittäjän sosiaaliturvaa. Toivomme, että maataluslomitus olisi myös jatkossa asiakkaan tarpeiden mukainen ja kykenisi joustamaan äkillisissä ja odottamattomissa tilanteissa. Eläinten hyvinvointi ja lomittajien jaksaminen on myös pystyttävä turvaamaan uuden lain myötä. Kotimaisen

4

ruoantuotannon edistäminen ja ylläpitäminen ovat parasta maanpuolustusta. Hyvä palvelu ja asiakaslähtöisyys on oltava maatalouslomituksen pääasia.

Pöytyän lomituspalvelut

Lomitusasiamies Merja Haavisto

Lomitusohjaaja Lea Ollikainen

Lomitusohjaaja Annika Haapala

LIITTEET

Liite 1. Työaikalaskelmia Pöytyän lomituspalveluissa